

॥ सा विद्या या विमुक्तये ॥

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड

“ज्ञानतीर्थ” परिसर, विष्णुपुरी, नांदेड - ४३१६०६ (महाराष्ट्र)

SWAMI RAMANAND TEERTH MARATHWADA UNIVERSITY NANDED

“Dnyanteerth”, Vishnupuri, Nanded - 431606 Maharashtra State (INDIA)

Established on 17th September 1994 – Recognized by the UGC U/s 2(f) and 12(B), NAAC Re-accredited with 'A' Grade

ACADEMIC (1-BOARD OF STUDIES) SECTION

Phone: (02462) 229542

Website: www.srtmun.ac.in

E-mail: bos.srtmun@gmail.com

Fax : (02462) 229574

संलग्नित महाविद्यालयांतील मानवविज्ञान विद्याशाखेतील पदवी स्तरावरील तृतीय वर्षाचे CBCS Pattern नुसारचे अभ्यासक्रम शैक्षणिक वर्ष २०२१-२२ पासून लागू करण्याबाबत.

प रि प त्र क

या परिपत्रकान्वये सर्व संबंधितांना कळविण्यात येते की, मा. विद्याशाखेने दिनांक २२ मे २०२१ रोजीच्या बैठकीतील केलेल्या शिफारशीप्रमाणे व दिनांक १२ जून २०२१ रोजी संपन्न झालेल्या ५१ व्या मा. विद्या परिषद बैठकीतील विषय क्र. १५/५१-२०२१च्या ठरावानुसार प्रस्तुत विद्यापीठाच्या संलग्नित महाविद्यालयांतील मानवविज्ञान विद्याशाखेतील पदवी स्तरावरील तृतीय वर्षाचे खालील विषयांचे C.B.C.S. (Choice Based Credit System) Pattern नुसारचे अभ्यासक्रम शैक्षणिक वर्ष २०२१-२२ पासून लागू करण्यात येत आहेत.

01. B. A. -III Year- Marathi	02. B. A. - III Year- Hindi
03. B. A. - III Year- English	04. B. A. -III Year- Urdu
05. B. A. - III Year- Sanskrit	06. B. A. -III Year- Pali
07. B. A. - III Year- Kannada	08. B. A. - III Year- Economics
09. B. A. - III Year- Policial Science	10. B. A. - III Year- Sociology
11. B. A. - III Year- Philosophy	12. B. A. - III Year- Geography
13. B. A. -III Year – Psychology	14. B. A. - III Year History
15. B. A. -III Year- Public Administration	16. B. A. - III Year- Military Science
17. B. A. -III Year- Administrative Services	

सदरील परिपत्रक व अभ्यासक्रम प्रस्तुत विद्यापीठाच्या www.srtmun.ac.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध आहेत. तरी सदरील बाब ही सर्व संबंधितांच्या निदर्शनास आणून द्यावी, ही विनंती.

‘ज्ञानतीर्थ’ परिसर,
विष्णुपुरी, नांदेड - ४३१ ६०६.
जा.क्र.:शैक्षणिक-१/परिपत्रक बी.ए./पदवी-सीबीसीएस अभ्यासक्रम/
२०२१-२२/८७

दिनांक : २४.०७.२०२१.

प्रत माहिती व पुढील कार्यवाहीस्तव :

- १) मा. प्र. अधिष्ठाता, मानवविज्ञान विद्याशाखा, प्रस्तुत विद्यापीठ
- २) मा. संचालक, परीक्षा व मूल्यमापन मंडळ यांचे कार्यालय, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ३) प्राचार्य, सर्व संबंधित संलग्नित महाविद्यालये, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ४) साहाय्यक कुलसचिव, पदव्युत्तर विभाग, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ५) उपकुलसचिव, पात्रता विभाग, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ६) सिस्टम एक्सपर्ट, शैक्षणिक विभाग, प्रस्तुत विद्यापीठ.
- ७) अधीक्षक, परीक्षा विभाग मानवविज्ञान विद्याशाखा प्रस्तुत विद्यापीठ.

स्वाक्षरित

सहा.कुलसचिव

शैक्षणिक (१-अभ्यासमंडळ) विभाग

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ,
नांदेड
संस्कृत- अभ्यासक्रम

बी.ए. तृतीय वर्ष (ऐच्छिक)
अभ्यासक्रम व प्रश्नपत्राचे स्वरूप

सत्र 5 व 6

सत्र व CBCS पद्धत

जून 2021 पासून प्रारंभ

प्रस्तुतकर्ता
संस्कृत अभ्यास मंडळ

संस्कृत अभ्यासक्रम विषयी कांही सूचना

जून 2021 पासून सत्र व CBCS पद्धती बी.ए. तृतीय वर्षासाठी प्रारंभ होत आहे. यामध्ये विद्यापीठाच्या निर्देशानुसार एस.ई.सी. SEC अंतर्गत संस्कृत कौशल्यावर आधारित एक पेपर आहे. त्याचे काही उद्दिष्टे याप्रमाणे आहेत

- अ) 1) संस्कृत भाषेचे आधुनिक काळातील महत्व व उपयोगिता समजावून घेणे.
2) भाषा व्यवहारासाठी आवश्यक कौशल्य अवगत करणे.
3) व्यवसायासाठी भाषेचे प्रायोगिक कौशल्य व नवनिर्मितीस प्रेरणा देणे.
4) संस्कृत भाषेचा संगणकातील वापर व इंटरनेटवरील भाषेविषयीच्या विविध साधनांची ओळख करून देणे.
5) संस्कृत भाषा शिक्षण, व्यक्तिमत्व विकास इत्यादीचे कौशल्य विकसित करणे
- ब) बी.ए. तृतीय वर्षाच्या पाचव्या व सहाव्या सत्रातील प्रत्येक प्रश्नपत्राचे (ऐच्छिक) अंतर्गत मूल्यांकन हे 25 गुणांचे असेल. गुणांची विभागणी याप्रमाणे राहिल.

१. Test :- I 10 गुण

2. Home Assignment : - 10 गुण

३. Seminar /Mini Project /Field Visit / PPTPresentation 05 गुण

एकूण — २५ गुण

स्वामी रामानंद तीर्थ मराठवाडा विद्यापीठ, नांदेड

बी.ए. तृतीय वर्ष (ऐच्छिक)

सत्र- पाचवे व सहावे

सत्र व CBCS पद्धते

विषय- संस्कृत

2021 पासून प्रारंभ

Semester	C.C.	Paper No.	Name of Paper	L.P.W	Total No. of Lect.	C.A.	ESE	ESE Total Marks	credits	
सत्र	कोर कोर्स	प्रश्नपत्र	पेपरचे नाव	तासिका आठवडा	एकूण तासिका	अंतर्गत मूल्यांकन	सत्राचे एकूण गुण	एकूण गुण	श्रेयांक	
V	DSE SAN-I	IX	शाकुन्तल व नाट्यशास्त्र	४	५५	२५	५०	७५	३	
	GE SAN-I	X	वैदिकसाहित्य व उपनिषद	४	५५	२५	५०	७५	३	
	SEC	III	संस्कृत संगणक कौशल्यम्।	३	४५	२५	२५	५०	२	
	Total (A)				१५	२१०	१००	१७५	२७५	११
VI	DSE SAN-II	XI	काव्यशास्त्र	४	५५	२५	५०	७५	३	
	GE SAN-II	XII	भाषाविज्ञान	४	५५	२५	५०	७५	३	
	SEC	IV	संस्कृतलेखन कौशल्यम्।	३	४५	२५	२५	५०	२	
	Total (B)				१५	२१०	१००	१७५	२७५	११
	Total (A +B)				३०	४२०	२००	३५०	५५०	२२

LPW. - Lectures Per week.

CC San - Core Course of Sanskrit

CA - Continuous Assessment

ESE - End of Semester Examination

बी.ए. तृतीय वर्ष
संस्कृत (ऐच्छिक भाषा)
पाचवे सत्र

प्रश्नपत्र - IX (DSE SAN) I	शाकुन्तल व नाट्यशास्त्र	गुण: 75	
(बाह्य मूल्यमापन 50 गुण आणि अंतर्गत मूल्यांकन - 25 गुण)		गुण	तासिका
UNIT 01 - अभिज्ञानशाकुन्तलम्। - महाकवि कालिदास अंक ०१		१०	१०
UNIT 02 - अभिज्ञानशाकुन्तलम्। - महाकवि कालिदास अंक ०२, ०३		१०	१०
UNIT 03 - अभिज्ञानशाकुन्तलम्। - महाकवि कालिदास अंक ०४		१०	१०
UNIT 04 - नाट्यग्रन्थ परिचय व कथासार		१०	१०
1. कर्णभारम्। 2. उत्तररामचरितम्।			
3. मुद्राराक्षसम्। 4. रत्नावली। 5. मृच्छकटिकम्।			
6. मालविकाग्निमित्रम्। 7. वेणीसंहार।			
UNIT 05 - नाट्यशास्त्रीय परिभाषा -		१०	१०
1. नांदी, 2. सूत्रधार, 3. नेपथ्य, 4. अंक,			
5. विष्कंभक, 6. प्रवेशक, 7. पताका,			
8. चुलिका, 9. भरतवाक्य.			

संदर्भग्रंथ-

1 सं. निरुपण विद्यालंकार	अभिज्ञानशाकुन्तलम् साहित्य भांडार, मेरठ.
2 डॉ. रा. शं. वालिंबे	अभिज्ञानशाकुन्तलम् जोशी आणि लोखंडे प्रकाशन, पुणे
3 आचार्य देवीशंकर मिश्र	संस्कृत साहित्य का इतिहास प्रकाशन केद्र, लखनऊ
4 नाट्यशास्त्र	चौखंबा प्रकाशन, वाराणसी

बी.ए. तृतीय वर्ष
विषय- संस्कृत (ऐच्छिक)
पाचवे सत्र

प्रश्नपत्र -IX (DSE SAN -I)

शाकुन्तल व नाट्यशास्त्र

Credits - 03 (Marks 75)

ESE - 50 Marks CA 25

Theory - 50 Marks

गुण ५०

विभाग- A

1 भाषांतर करा (3 पैकी 2)	10
2 दीर्घोत्तरी (2 पैकी 1)	10
3 असंदर्भ स्पष्टीकरण करा(3 पैकी 2)	10
4 नाटकाचा परिचय व कथासार (2 पैकी 1)	10
5 टीपा द्या (3 पैकी 2)	10

अंतर्गत मूल्यमापन 25 गुण

१. Test :- I	10 गुण
2. Home Assignment :-	10 गुण
३. Seminar /Mini Project /Field Visit / PPTPresentation	05 गुण

एकूण — २५ गुण

बी.ए. तृतीय वर्ष
संस्कृत (ऐच्छिक भाषा)
पाचवे सत्र

प्रश्नपत्र X (GE SAN) I	वैदिक साहित्य व उपनिषद्	गुण: 75
(बाह्य मूल्यमापन 50 गुण आणि अंतर्गत मूल्यांकन - 25 गुण)		गुण तासिका
Unit 01 - वेद सूक्त		10 10
०१ अग्नि १.१		
०२ सवितृ १.३५		
०३ उषस् १.४८		
०४ श्रद्धा १०.१५१		
०५ संज्ञान १०.१९१		
Unit 02 - उपनिषद्		10 10
०१ केनोपनिषद् (संपूर्ण)		
Unit 03 - वेद – संहिता परिचय		10 10
ऋग्वेद्, यजुर्वेद, सामवेद, अथर्ववेद (स्वरूप व परिचय)		
Unit 04 - वेदांगांचा परिचय		10 10
शिक्षा, व्याकरण, निरुक्त, छन्द, ज्योतिष, कल्प – स्वरूप व परिचय		
Unit 05 - उपनिषदांचा परिचय		10 10

संदर्भग्रंथ-

1. श्री.भा. वर्णेकर-

भारतीय साहित्याचा इतिहास-

महाराष्ट्र विद्यापीठ ग्रंथनिर्मिती मंडळ, नागपूर

2. सिंधु डांगे -

भारतीय साहित्याचा इतिहास

3. वि.वा करंबळेकर-
महाराष्ट्र विद्यापीठ ग्रंथनिर्मिती मंडळ, नागपूर
संस्कृत साहित्याचा सोपपत्तिक इतिहास
शारदा प्रकाशन, नागपूर
4. आचार्य देवीशंकर मिश्र-
संस्कृत साहित्य का इतिहास
चैखंबा प्रकाशन वाराणसी
5. डाॅ. रवींद्र मुळे-
वेददर्शन
श्री. संत ज्ञानेश्वर वेदविद्या प्रतिष्ठान औरंगाबाद
6. बी.बी.चौबे, -
द न्यु वैदिक सलेक्शन भाग १ व २
भारतीय विद्याभवन प्रकाशन, मुंबई
7. ह.दा.वेलणकर, -
ऋक्सूक्त वैजयंती
वैदिक संशोधन मंडळ प्रकाशन, पुणे.
- ८ शिवप्रसाद द्विवेदी, -
केनोपनिषद्
चौखंबा सूरभारती प्रकाशन, वाराणसी.

बी.ए. तृतीय वर्ष
पाचवे सत्र
विषय- संस्कृत (ऐच्छिक)

प्रश्नपत्र – X GE SAN -I

वैदिक साहित्य व उपनिषद

Credits - 03 (Marks 75)

ESE - 50 Marks CA - 25

Theory - 50

गुण 50

विभाग- A

1 भाषांतर करा (३ पैकी २)	10
2 असंदर्भ स्पष्टीकरण करा. (३ पैकी २)	10
3 संहिता परिचय (2 पैकी 1)	10
4 वेदांगाचा परिचय (३ पैकी २)	10
5 उपनिषदाचा परिचय (३ पैकी २)	10

अंतर्गत मूल्यमापन 25 गुण

१. Test :- I	10 गुण
2. Home Assignment :-	10 गुण
३. Seminar /Mini Project /Field Visit / PPTPresentation	05 गुण

एकूण – २५ गुण

बी. ए. तृतीय वर्ष
विषय: संस्कृत (SEC-III)
पाचवे सत्र

प्रश्नपत्र SEC-III	संस्कृत संगणक कौशल्यम्।	गुण: 50	
(अंतर्गत मूल्यांकन - 25 गुण)		गुण	तासिका
Unit 01 - संस्कृतभाषाचे आधुनिक काळातील महत्व		10	10
Unit 02 - संगणकाचा सामान्य परिचय		10	10
Unit 03 - संस्कृतभाषासंदर्भात आंतरजाल (Internet) उपयोग		10	10
Email, Wikipedia, E-books, Apps, Newspapers,		10	10
Unit 04 - Folder, Type, Pdf, Copy, Paste, PPT		10	10
Unit 05 - Sanskrit Magazines, Social Media, YouTube, etc.			

संदर्भग्रंथ-

1 MS - CIT Book

2 संस्कृतं वदतु

संस्कृतभारती, बंगलूर

सूचना- 1. प्रत्येक सत्रामध्ये 50 मिनिटांच्या 45 तासिका (1 Theory + Lab / week)

2. i) अंतर्गत मूल्यांकन हे 25 गुणांचे असेल (2 Unit Test) 5+5 = 10 गुण

ii) अभिहस्तांकन (Assignment / परिसंवाद / प्रपत्रवाचन) 15 गुण

3. प्रात्यक्षिक मूल्यांकन विद्यापीठीय नियमानुसार सत्रांती 25 गुणांचे असेल

बी.ए. तृतीय वर्ष
संस्कृत (ऐच्छिक भाषा)
सहावे सत्र

प्रश्नपत्र XI (DSE SAN) II	काव्यशास्त्र	गुण: 75	
(बाह्य मूल्यमापन 50 गुण आणि अंतर्गत मूल्यांकन - 25 गुण)		गुण	तासिका
Unit 01 - काव्यप्रकाश उल्लास 10 (निवडक अलंकार)		10	10
1)उपमा	2)अनन्वय		
3)उत्प्रेक्षा	4)ससन्देह		
5)अतिशयोक्ति	6)दृष्टान्त		
7)व्यतिरेक	8)तुल्ययोगिता		
9)विभावना	10)विशेषोक्ति		
11)अर्थान्तरन्यास	12)भ्रान्तिमान		
Unit 02 -			
काव्यालंकार भामह (प्रथम परिच्छेद)		10	10
Unit 03 -			
साहित्यदर्पण - विश्वनाथ (द्वितीय परिच्छेद)		10	10
Unit 04 -			
प्राचीन काव्यशास्त्र परिचय		10	10
Unit 05 - आधुनिक काव्यशास्त्र परिचय		10	10
संदर्भग्रंथ -			
1. श्री कृ. अर्जुनवाडकर	काव्यप्रकाश देशमुख आणि कंपनी, पुणे		
2. कवि विश्वनाथ साहित्यदर्पण	मोतीलाल बनारसीदास प्रकाशन दिल्ली		
3. डाॅ. रामानंद शर्मा काव्यालंकार	चैखंबा संस्कृत सिरीज ऑफिस वाराणसी		

बी.ए. तृतीय वर्ष
सहावे सत्र
विषय- संस्कृत (ऐच्छिक)

प्रश्नपत्र – XI (DSE SAN) II

काव्यशास्त्र

Credits - 03 (Marks 75)

ESE - 50 Marks CA - 25

Theory - 50

गुण ५०

विभाग- A

1 सोदाहरण अलंकार स्पष्ट करा (4 पैकी 2)	10
2 दीर्घोत्तरी लिहा (2 पैकी 1)	10
3 सविस्तर लिहा (2 पैकी 1)	10
4 परिचय द्या (3 पैकी 2)	10
5 परिचय द्या (3 पैकी 2)	10

अंतर्गत मूल्यमापन 25 गुण

१. Test :- I	10 गुण
2. Home Assignment :-	10 गुण
३. Seminar /Mini Project /Field Visit / PPTPresentation	05 गुण

एकूण — २५ गुण

बी.ए. तृतीय वर्ष
संस्कृत (ऐच्छिक भाषा)
सहावे सत्र

प्रश्नपत्र XII (GE SAN – II)	भाषाविज्ञान	गुण: 75
(बाह्य मूल्यमापन 50 गुण आणि अंतर्गत मूल्यांकन - 25 गुण)		गुण तासिका
UNIT 01 -भाषाविज्ञान		10 10
1) भाषाविज्ञानाची परिभाषा		
2) भाषाविज्ञानाची उपयोगिता व महत्व		
UNIT 02 भाषा		10 10
1) भाषेची परिभाषा		
2) भाषेची विविध रूपे		
UNIT 03 भाषा परिवर्तन		10 10
भाषेची उत्पत्ति		
UNIT 04 भाषांचे वर्गीकरण		10 10
1) वर्गीकरण: प्रयोजन व आधार		
2) आकृतिमूलक वर्गीकरण		
3) पारिवारिक वर्गीकरण		
4) भारोपीय भाषापरिवार		
5) प्राचीन भारतीय आर्यभाषा		
UNIT 05 वाक्य, ध्वनिविज्ञान		10 10
1) वाक्यविचार		
2) ध्वनिविज्ञान		
3) अर्थविचार		

संदर्भग्रंथ -

1. राजकिशोरसिंह
संस्कृतभाषाविज्ञान
विनोद पुस्तक मंदीर आगरा
2. डाॅ. नरेश मिश्र
भाषा और विज्ञान
निर्मल प्रकाशन, दिल्ली
3. डी.डी. शर्मा
संस्कृतभाषा का इतिहास
चैखम्बा विद्याभवन वाराणसी
4. आचार्य सीताराम चतुर्वेदी
वाग्विज्ञान (भाषाशास्त्र)
चैखम्बा विद्याभवन वाराणसी
5. प्र. न. जोशी
सुबोध भाषाशास्त्र
स्नेहवर्धन प्रकाशन पुणे

बी.ए. तृतीय वर्ष
सहावे सत्र
विषय- संस्कृत (ऐच्छिक)

प्रश्नपत्र – XII - GE SAN - II

भाषाविज्ञान

Credits - 03 (Marks 75)

ESE - 50 Marks CA - 25

Theory - 50

गुण 50

विभाग- A

1 खालीलपैकी कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा	50
1 भाषाविज्ञान -	10
2 भाषा -	10
3 भाषा -	10
4 भाषांचे वर्गीकरण-	10
5 वाक्य, ध्वनिविज्ञान -	10

अंतर्गत मूल्यमापन 25 गुण

१. Test :- I	10 गुण
2. Home Assignment :-	10 गुण
३. Seminar /Mini Project /Field Visit / PPTPresentation	05 गुण

एकूण — २५ गुण

बी. ए. तृतीय वर्ष
विषय: संस्कृत SEC-IV
चतुर्थ सत्र

प्रश्नपत्र SEC-IV	संस्कृतलेखनकौशल्यम्।	गुण: 50	
अंतर्गत मूल्यांकन - 25 गुण		गुण	तासिका
UNIT 01 वार्ताकन / आवेदनपत्र		10	10
UNIT 02 शोधपत्र / लघुनिबंध		10	10
UNIT 03 विविध प्रमाणपत्रे / निमंत्रण पत्र		10	10
UNIT 04 प्रशस्ती/ कार्यक्रमपत्रिका		10	10
UNIT 05 सूचना/ निर्देश/ घोषवाक्ये/ ध्येयवाक्ये		10	10

संदर्भग्रंथ-

1 संस्कृतं वदतु	संस्कृत भारती बंगलुर
2. संभाषण संदेशः	संस्कृत भारती बंगलुर
3. संदेश संस्कृतम्	संस्कृत भारती बंगलुर

सूचना- 1.प्रत्येक सत्रामध्ये 50 मिनिटाच्या 45 तासिका (1 Theory + Lab/week)

2. i) अंतर्गत मूल्यांकन हे 25 गुणांचे असेल (2 Unit Test) 5+5 = 10 गुण

ii) अभिहस्तांकन (Assignment / परिसंवाद प्रपत्रवाचन) 15 गुण

3. प्रात्यक्षिक मूल्यांकन विद्यापीठीय नियमानुसार सत्रांती 25 गुणांचे असेल